

**LIETUVOS BANKO
TEISĖS IR LICENCIJAVIMO DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

**SPRENDIMAS
DĖL X. X. IR AB „LIETUVOS DRAUDIMAS“ GINČO NAGRINĖJIMO**

2026-02-12 Nr. 429-42
Vilnius

Lietuvos bankas gavo X. X. (toliau – pareiškėjas) kreipimąsi, kuriuo pareiškėjas prašė išnagrinėti tarp jo ir AB „Lietuvos draudimas“ (toliau – draudikas) kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

2022 m. rugpjūčio 15 d. – 2023 m. rugpjūčio 14 d. draudimo laikotarpiui tarp pareiškėjo ir draudiko buvo sudaryta Asmens draudimo sutartis (draudimo liudijimo Nr. (*duomenys neskelbtini*)) (toliau – Draudimo sutartis). Nuo Draudimo sutartyje nurodytų draudimo rizikų buvo apdraustas pareiškėjas, X. Y., Y. Y. ir Y. X. (toliau – apdraustoji). Be kitų draudimo rizikų draudimo, apdraustoji 10 000 Eur draudimo suma buvo apdrausta nuo mirties dėl nelaimingų atsitikimų draudimo rizikos. Draudimo sutartimi draudimo apsauga teikiama pagal Asmens draudimo taisyklės Nr. 69¹ (toliau – Taisyklės).

Pareiškėjas draudikui pateikė pranešimą, kad 2022 m. gruodžio 20 d. apdraustoji mirė dėl nelaimingo atsitikimo – (*duomenys neskelbtini*) (toliau – Įvykis). Draudikas 2025 m. sausio 9 d. raštu pareiškėją informavo apie sprendimą atsisakyti dėl Įvykio mokėti draudimo išmoką. Draudikas rėmėsi Taisyklių B skyriaus B.2 dalies 13.5 papunkčiu, nustatančiu, kad nedraudžiamuoju įvykiu yra pripažįstama apdraustojos mirtis dėl nelaimingo atsitikimo, kai apdraustasis prieš arba per įvykį vartojo alkoholį ir jei dokumentais buvo patvirtinta didesnė nei 0,4 promilės apdraustojos kraujyje nustatyta alkoholio koncentracija.

Draudikas rėmėsi 2023 m. kovo 3 d. Šiaulių apskrities Vyriausiojo komisariato Kriminalinės policijos sunkių nusikaltimų tyrimo valdybos 3-iojo skyriaus raštu (toliau – Raštas), kuriame draudikui buvo pateikta informacija, jog ikiteisminio tyrimo metu gautoje Specialisto išvadoje Nr. (*duomenys neskelbtini*) (toliau – Specialisto išvada) buvo nurodyta, kad mirusios apdraustosios kraujyje buvo nustatyta, jog mažiausia etilo alkoholio koncentracija – 4,22 promilės. Draudikas 2025 m. sausio 9 d. rašte pareiškėjui nurodė, kad „Apsvaigimo“ sąlyga apdraustosios Mirties dėl nelaimingo atsitikimo draudimo rizikos draudimo atveju nebuvo pasirinkta. Draudikas pabrėžė, kad Įvykio požymiai atitinka nedraudžiamą įvykio sąlygas.

Pareiškėjas, nesutikdamas su draudiko sprendimu atsisakyti mokėti draudimo išmoką, 2025 m. sausio 30 d. raštu draudikui pateiktoje pretenzijoje nurodė, kad Lietuvos apeliacinio teismo 2024 m. spalio 9 d. nutartyje baudžiamojame byloje Nr. (*duomenys neskelbtini*) (toliau – Nutartis) buvo konstatuota, jog apdraustoji Įvykio metu „patyrė ne mažiau (*duomenys neskelbtini*)“, todėl, pareiškėjo teigimu, Įvykis turi būti pripažintas draudžiamuoju įvykiu.

Pareiškėjas nurodė, kad draudikas, priimdamas sprendimą Įvykį pripažinti nedraudžiamuoju, neįvertino aplinkybės, kad „(*duomenys neskelbtini*)“. Pareiškėjas pabrėžė, kad Taisyklių B skyriaus B.2 dalies 13.5 papunkčio sąlygos formuluotė suteikia pagrindą spręsti, kad, įvykus nelaimingam atsitikimui, dėl kurio apdraustasis miršta, dokumentais turi būti patvirtinta ne tik iki nelaimingo atsitikimo arba jo metu apdraustojos vartoto alkoholio koncentracija kraujyje, tačiau taip pat turi būti nustatyta, kad „apdraustasis prieš arba per įvykį vartojo alkoholį“.

Pareiškėjas nurodė, kad apdraustoji buvo (*duomenys neskelbtini*), todėl šios aplinkybės patvirtina, kad ji per Įvykį alkoholio vartoti negalėjo. Todėl, pareiškėjo teigimu, Įvykio požymiai

¹ Draudimo taisyklių redakcija, galiojanti 2022 m. birželio 16 d.

neatitinka Taisyklių B skyriaus B.2 dalies 13.5 papunkčio sąlygos dėl alkoholio per nelaimingą atsitikimą, dėl kurio apdraustasis mirė, vartojimo.

Pareiškėjas taip pat nurodė, kad Taisyklių B skyriaus B.2 dalies 13.5 papunkčio sąlygoje nėra nustatyta, „kiek laiko prieš įvykį apdraustasis negali vartoti alkoholio – mėnesį, savaitę, dieną, valandą ar kt.“ Pareiškėjo teigimu, minėta Taisyklių sąlyga yra neaiški, klaidinanti ir uždraudžianti apdraustajam naudotis savo teisėmis ir laisvėmis (vartoti alkoholį).

Pareiškėjas pabrėžė, kad „(duomenys neskelbtini).“

Pareiškėjas taip pat nurodė, kad medicinos eksperto pateikti duomenys baudžiamojoje byloje negali patvirtinti, kad alkoholio vartojimas prieš nelaimingą atsitikimą lėmė apdraustosios mirtį. Pareiškėjas taip pat teigė, kad, prieš sudarant Draudimo sutartį, jam nebuvo tinkamai atskleista Taisyklėse įtvirtinta „Apsvaigimo“ sąlyga, kurią pasirinkus draudimo apsauga apdraustojo mirties dėl nelaimingo atsitikimo atveju, kai prieš nelaimingą atsitikimą arba per jį apdraustasis vartojo alkoholį, būtų galiojusi.

Pareiškėjas nurodė, kad draudimo produktų platintoja, tarpininkavusi sudarant Draudimo sutartį, pati parengė pasiūlymą dėl Draudimo sutarties, jis buvo parengtas draudimo produktų platintojai neišsiaiškinus pareiškėjo poreikį dėl Draudimo sutartimi teikiamos draudimo apsaugos apimties. Pareiškėjo teigimu, jei prieš Draudimo sutarties sudarymą jam būtų buvusios išaiškintos bent jau draudimo liudijime įtvirtintos sąlygos, reikšmingos nustatant draudimo išmokos mokėjimo išimtis, Draudimo sutartis joje nurodytomis sąlygomis nebūtų buvusi sudaryta. Pareiškėjas pabrėžė savarankiškai naudotis draudėjo savitarnos portalu nemokantis, todėl, prieš Draudimo sutarties sudarymą draudiko darbuotojai tinkamai pareiškėjui neatskleidus Taisyklių B skyriaus B.2 dalies 13.5 papunkčio sąlygos, minėta Taisyklių sąlyga Draudimo sutarčiai ir įvykiui negali būti taikoma.

Pareiškėjas nurodė, kad Įvykio administravimo metu draudiko darbuotoja pareiškėją informavo, kad bus kreipiamasi į teismo ekspertą, siekiant surinkti informaciją, ar po apdraustosios mirties jos kūne rastas alkoholio koncentracijos kiekis turėjo įtakos jos (*duomenys neskelbtini*). Pareiškėjas nurodė, kad jo gyvenamosios vietos adresu paštu gavus draudiko 2025 m. (*duomenys neskelbtini*) buvo nustatyta, kad draudikas nepagrįstai atsisakė dėl Įvykio mokėti draudimo išmoką, savo sprendimo nepagrįsdamas specialisto išvada, kurioje būtų vertintas alkoholio prieš Įvykį vartojimo ir Įvykio priežastinis ryšys. Remdamasis draudikui adresuotoje pretenzijoje nurodytomis aplinkybėmis, pareiškėjas draudikui kėlė reikalavimą dėl Įvykio išmokėti draudimo išmoką.

Draudikas 2025 m. vasario 24 d. raštu pateiktame atsakyme į pareiškėjo pretenziją nurodė, kad sprendimas atsisakyti dėl Įvykio mokėti draudimo išmoką buvo priimtas, vadovaujantis Nutartimi ir tebesitęsiant baudžiamajai bylai teismo eksperto parengta Specialisto išvada. Surinkti įrodymai patvirtino, kad apdraustoji iki Įvykio vartotojo alkoholį, tai turėjo įtakos nelaimingam atsitikimui. Remdamasis nurodytomis aplinkybėmis, draudikas pabrėžė, kad neturi pagrindo tenkinti pareiškėjo reikalavimo dėl Įvykio išmokėti draudimo išmoką.

Pareiškėjas, nesutikdamas su draudiko 2025 m. vasario 24 d. raštu pateiktame atsakyme į pareiškėjo pretenziją nurodytomis aplinkybėmis, kreipimesi į Lietuvos banką pakartojo draudikui pateiktoje pretenzijoje nurodytus duomenis apie apdraustosios (*duomenys neskelbtini*) pobūdį ir aplinkybes, kad draudiko sprendimas buvo priimtas, negavus ekspertinio vertinimo apie prieš Įvykį vartoto alkoholio priežastinį ryšį su Įvykiu. Remdamasis nurodytomis aplinkybėmis, pareiškėjas pakartojo pretenzijoje draudikui nurodytą reikalavimą dėl Įvykio išmokėti draudimo išmoką.

Draudikas atsakyme į pareiškėjo pretenziją nurodė sprendimą atsisakyti mokėti draudimo išmoką priėmęs ištyręs visus įrodymus ir vadovaudamasis Rašte nurodyta informacija, kad apdraustoji prieš Įvykį vartojo alkoholio. Draudikas pabrėžė, kad „pagal viešai prieinamą informaciją², Valstybinė teismo medicinos tarnyba nenustatinėja, ar alkoholio vartojimas „turėjo reikšmės“ konkrečiam įvykiui – tarnybos žinioje yra mirties priežasties, mirties laiko, sužalojimų, jų padarymo priemonių, būdo ir laiko nustatymas.“

Draudiko teigimu, remiantis Taisyklių B skyriaus B.2 dalies 13.5 papunkčio sąlygos formuluote, pagal šią sąlygą nėra reikalinga vertinti, ar apdraustojo apsvaigimas dėl minėtoje sąlygoje išvardintų medžiagų turėjo įtakos nelaimingam atsitikimui įvykti. Tačiau draudikas pabrėžė, kad surinkti įrodymai draudikui neginčijamai patvirtino, kad alkoholio vartojimas prieš Įvykį turėjo įtakos nelaimingam atsitikimui, pasibaigusiam apdraustosios mirtimi.

² [Ekspertizės – Valstybinė teismo medicinos tarnyba.](#)

Paaiškinimuose apie Draudimo sutarties sudarymo aplinkybes draudikas nurodė, kad pareiškėjas Asmens draudimo sutartis sudaro nuo 2021 m. rugpjūčio 15 d. Draudimo liudijime įtvirtintose individualiose draudimo sutarties sąlygose pareiškėjui buvo aiškiai suformuluota ir atskleista, kad „Apsvaigimo“ sąlyga nebuvo pasirinkta.

Atsikirtimuose dėl pareiškėjo nurodytos aplinkybės, kad draudimo apsaugos sąlygos buvo nustatytos, neįvertinus pareiškėjo poreikių, draudikas nurodė, kad 2021 m. rugpjūčio 10 d. tarp pareiškėjo ir draudiko darbuotojos buvo derinamos Asmens draudimo sutarties sąlygos. Pareiškėjui buvo paruošti keturi draudimo sutarties „pasiūlymai: 17:53, 17:58, 18:00, 18:02. Kol galiausiai šis pasiūlymas klientui tiko ir 18:09 suformintas galutinis poliso variantas.“ Draudikas pabrėžė, kad „šis įrodymas patvirtina, kad su pareiškėju sąlygos buvo derintos, buvo ieškota geriausio pareiškėjui varianto, kurį pareiškėjas galiausiai akceptavo“. Draudikas nurodė, kad jo turimi įrodymai nuginčija pareiškėjo draudikui 2025 m. sausio 30 d. pretenzijoje nurodytus teiginius, kad „konsultantė, neišsiaiškinusi mano poreikių, suformavo pasiūlymą“.

Draudikas taip pat nurodė, kad pareiškėjas pagal Draudimo sutartį ir 2021 m. rugpjūčio 15 d. sutartį mokėjo draudimo įmokas, taip išreikšdamas valią dėl draudimo apsaugos sąlygų jam tinkamumo. „Apsvaigimo“ sąlyga yra individuali draudimo liudijime įtvirtinta sąlyga, dėl kurios turinio ir prasmės vidutiniam vartotojui neturi kilti neaiškumų. Be to, turimi įrodymai paneigia pareiškėjo teiginius dėl nesinaudojimo draudėjo savitarnos portalu.

Remdamasis atsiliepime į pareiškėjo kreipimąsi nurodytomis aplinkybėmis, draudikas pabrėžė, kad neturi pagrindo tenkinti pareiškėjo reikalavimo dėl draudimo išmokos mokėjimo.

K o n s t a t u o j a m a:

Vadovaujantis Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23 patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 44 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Vartotojas ir finansų rinkos dalyvis privalo įrodyti tas aplinkybes, kuriomis remiasi kaip savo reikalavimų arba atsikirtimų pagrindu, išskyrus atvejus, kai remiamasi aplinkybėmis, kurių nereikia įrodinėti. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka ginčo šalių pateiktų įrodymų vertinimą ir jo pagrindu priima sprendimą.

Atsižvelgiant į ginčo šalių nurodytas aplinkybes ir pateiktus įrodymus, darytina išvada, kad šalių ginčas kilo dėl Įvykio pripažinimo nedraudžiamuoju pagrįstumo.

Siekiant išnagrinėti tarp pareiškėjo ir draudiko kilusį ginčą, būtina įvertinti: 1) Įvykiui pritaikytų ir pareiškėjo ginčijamų Draudimo sutarties sąlygų skaidrumo bei jų aiškinimo aplinkybes, įvertinant: 1) Taisyklėse įtvirtintos „Apsvaigimo“ sąlygos atskleidimo pareiškėjui ir Taisyklių B skyriaus B.2 dalies 13.5 papunkčio sąlygos aiškinimo aplinkybes, 2) draudiko sprendimo Įvykį pripažinti nedraudžiamuoju pagrįstumą.

Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 6.189 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad teisėtai sudaryta ir galiojanti sutartis jos šalims turi įstatymo galią. CK 6.156 straipsnio 1 dalyje įtvirtintas sutarčių laisvės principas: šalys turi teisę laisvai sudaryti sutartis ir savo nuožiūra nustatyti tarpusavio teises bei pareigas, jei tai neprieštarauja įstatymams. Remiantis CK 6.156 straipsnyje įtvirtintu sutarties laisvės principu ir sutarties, kaip šalių susitarimo, samprata, sutarties šaliai privalomos yra tos sąlygos, su kuriomis ji sutiko. CK 6.185 straipsnio 2 dalyje ir 6.186 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad, sudarant sutartį prisijungimo būdu, standartinės sutarties sąlygos yra privalomos kitai šaliai tik tuo atveju, jeigu standartinės sutarties sąlygas parengusi šalis sudarė protingą galimybę kitai šaliai susipažinti su standartinėmis sąlygomis ir sutarties šalis aiškiai išreiškė savo sutikimą su sutarties sąlygomis.

Svarbu pažymėti, kad Draudimo sutartis yra savanoriška, todėl draudikas, vadovaudamasis CK 6.156 straipsnio 1 dalies nuostatomis, tokio pobūdžio sutartyse gali savo nuožiūra pasiūlyti sąlygas, susijusias su teikiamos draudimo apsaugos apimtimi. Nuo pasirinktos draudimo apsaugos priklauso draudikui mokamo atlyginimo už prisiimtus įsipareigojimus, t. y. draudimo įmokos, dydis. Kasacinio teismo praktikoje yra nurodyta, kad draudimo sutartimi

draudimo objektui teikiama draudimo apsauga nėra absoliuti – draudikas, prisiimdamas draudimo riziką, nustato draudimo sutartimi suteikiamos draudimo apsaugos ribas³.

Taisyklių B skyriaus B.2 dalies 12.1 papunktyje nustatyta, kad draudžiamuoju įvykiu laikoma apdraustojų mirtis dėl nelaimingo atsitikimo metu patirto kūno sužalojimo (traumos), dėl kurio apdraustasis miršta per vienus metus nuo nelaimingo atsitikimo datos. Taisyklių A skyriaus A.2 dalies 4 punkte nelaimingas atsitikimas apibrėžtas kaip konkrečiu laiku ir konkrečioje vietoje įvykęs staigus ir netikėtas įvykis, sukėlęs apdraustojų kūno sužalojimą (traumą), sveikatos sutrikimą dėl kūno sužalojimo (traumos) ir mirtį dėl kūno sužalojimo (traumos).

Taisyklių B skyriaus B.2 dalies 13.5 papunktyje nustatyta, kad apdraustojų mirtis dėl nelaimingo atsitikimo, kai apraustasis prieš arba per įvykį vartojo alkoholį (jeigu koncentracija apdraustojų kraujyje yra didesnė negu 0,4 promilės ir tai patvirtinta dokumentais), narkotikus, svaiginosi kitomis psichotropinėmis medžiagomis arba vartojo stipriai veikiančius vaistus be gydytojo paskyrimo, yra nedraudžiamasis įvykis. Šio punkto nuostata netaikoma, jei tenkinama viena toliau išvardytų sąlygų: draudimo sutartyje pasirinkta „Apsvaigimo“ sąlyga (ši sąlyga netaikoma 13.10 papunkčio nedraudžiamajam įvykiui), apdraustasis draudžiamojų įvykiu metu buvo transporto priemonės keleivis, apdraustojų veiksmai ar neveikimas buvo socialiai vertingi.

Taisyklių B skyriaus B.2 dalies 12.3 papunktyje nustatyta, kad, pasirinkus „Apsvaigimo“ sąlygą ir tai nurodžius draudimo sutartyje, apdraustojų mirtis dėl nelaimingo atsitikimo bus pripažinta draudžiamuoju įvykiu, kai apdraustasis prieš arba per įvykį, prieš arba per nelaimingą atsitikimą, dėl kurio įvyko mirtis, vartojo alkoholį, narkotikus, svaiginosi kitomis psichotropinėmis medžiagomis arba vartojo stipriai veikiančius vaistus be gydytojo paskyrimo.

1. Dėl įvykiui pritaikytų ir pareiškėjo ginčijamų Draudimo sutarties sąlygų skaidrumo bei jų aiškinimo

Pareiškėjas, ginčydamas draudiko pritaikytą Draudimo sutarties sąlygų, kurių pagrindu draudikas dėl įvykių atsisakė mokėti draudimo išmoką, taikymą, nurodė, kad jam prieš Draudimo sutarties sudarymą nebuvo atskleistas minėtų sąlygų turinys. Pareiškėjas, ginčydamas Taisyklių B skyriaus B.2 dalies 13.5 papunkčio sąlygos skaidrumą, nurodė, kad pati draudiko darbuotoja jam pateikė pasiūlymą sudaryti Draudimo sutartį, „kurį su pagalba apmokėjau“.

Pareiškėjas teigė, kad jam nebuvo tinkamai išaiškinti Taisyklėse įtvirtintos „Apsvaigimo“ sąlygos turinys ir prasmė, todėl pareiškėjas neturėjo galimybės priimti informacija pagrįsto sprendimo dėl Draudimo sutartimi teikiamos draudimo apsaugos apimties jam tinkamumo. Be to, Taisyklių sąlygos yra neaiškios ir klaidinančios, todėl, draudikui neužtikrinus Taisyklių sąlygų skaidrumo reikalavimo, jos įvykiui netaikytinos.

1.1. Dėl Taisyklėse įtvirtintos „Apsvaigimo“ sąlygos atskleidimo pareiškėjui

Draudikas, nesutikdamas su pareiškėjo nurodytomis aplinkybėmis, pabrėžė, kad pareiškėjas teigia, jog jis neturėjo galimybės įvertinti Draudimo sutartyje nustatytų apdraustojų mirties dėl nelaimingų atsitikimų draudimo rizikos draudimo apsaugos sąlygų, nes nemoka savarankiškai naudotis draudėjo savitarnos portalu. Tačiau draudikas pabrėžė, kad surinkta informacija ir iki Draudimo sutarties ir po jos sudarymo pareiškėjo su draudiku sudarytų draudimo sutarčių kiekis paneigia minėtus pareiškėjo teiginius.

Draudikas Lietuvos bankui pateikė įrodymus, patvirtinančius, kad pareiškėjas, naudodamasis draudėjo savitarnos portalu, 2023 m. sausio 3 d. užregistravo pranešimą apie įvykį, taip pat pareiškėjas 2023 m. vasario 10 d., naudodamasis draudėjo savitarnos aplinka, draudikui teikė paklausimą apie įvykių administravimo eigą, 2024 m. sausio 12 d. pareiškėjas draudikui teikė reikalavimus, susijusius su įvykių aplinkybių tyrimu. Lietuvos bankui pateikti įrodymai pagrindžia, kad pareiškėjas įvykių administravimo metu aktyviai naudojo draudėjo savitarnos portalu, draudikui teikdamas įvairaus pobūdžio paklausimus, susijusius su įvykių administravimu.

³ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2012 m. kovo 13 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-91/2012; 2009 m. birželio 15 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-32/2009; 2013 m. balandžio 19 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-215/2013.

Draudikas Lietuvos bankui pateikė įrodymus apie laikotarpį nuo 2008 m. iki 2025 m. pareiškėjui teiktus pasiūlymus dėl draudimo sutarčių sudarymo ir su draudiku sudarytas įvairaus pobūdžio draudimo sutartis. Todėl nėra pagrindo sutikti su pareiškėjo teiginiais, kad tinkamo Draudimo sutarties sąlygų neatskleidimo aplinkybes patvirtina pareiškėjo nemokėjimas naudotis draudėjo savitarnos portalu, kuriuo naudojantis buvo sudaryta Draudimo sutartis ir kuriame buvo skelbiami Draudimo sutarties sąlygas įtvirtinantys Draudimo sutarties dokumentai.

Lietuvos bankui draudiko pateikti įrodymai patvirtina, kad draudėjo savitarnos portalo skiltyje „Draudimo dokumentai“ buvo skelbiamas Draudimo produkto informacinis dokumentas, Taisyklės ir draudimo liudijimas. Prieš sumokėdamas draudimo įmoką (pildydamas draudėjo savitarnos portalo duomenis „Apmokėti sąskaitą“) pareiškėjas patvirtino supažindinimo su Taisyklėmis faktą.

Draudikas Lietuvos bankui taip pat pateikė įrodymais pagrįstus paaiškinimus apie iki Draudimo sutarties sudarymo galiojusios 2021 m. rugpjūčio 15 d. draudimo sutarties⁴ ir minėta draudimo sutartimi įtvirtintų draudimo apsaugos sąlygų derinimo su pareiškėju eigą. Draudiko pateikti įrodymai patvirtina, kad Draudimo sutartis nebuvo pirmoji Asmens draudimo sutartis, kai nebuvo pasirinktas platesnės draudimo apsaugos „Apsvaigimo“ sąlygos taikymas.

Remiantis Lietuvos bankui pateiktais įrodymais, sprendžiant, kad dar iki Draudimo sutarties sudarymo pareiškėjas buvo vertinęs Asmens draudimo sutartimi galimos teikti draudimo apsaugos apimtį jam tinkamumą ir sprendęs, kad apdraustojo mirties dėl nelaimingo atsitikimo draudimo rizikos draudimo apsaugos sąlygos, nepasirenkant „Apsvaigimo“ sąlygos, jam yra tinkamos⁵.

Pažymėtina, kad pareiškėjas valią dėl 2021 m. rugpjūčio 15 d. draudimo sutarties ir vartojimo ginčui aktualios Draudimo sutarties sąlygų⁶ jam tinkamumo išreiškė mokėdamas draudimo įmokas pagal draudimo sutartį. Lietuvos bankui pateikti įrodymai nuginčija pareiškėjo teiginius, kad Draudimo sutartis buvo sudaryta neįvertinus pareiškėjo poreikių ir kad pareiškėjas neturėjo galimybės priimti informaciją pagrįsto sprendimo dėl Draudimo sutartimi teikiamos draudimo apsaugos apimtį sąlygų jam tinkamumo.

Vadovaujantis Lietuvos bankui pateiktais įrodymais, nėra pagrindo sutikti su pareiškėjo teiginiais, kad įvykiui pritaikytos Draudimo sutarties sąlygos dėl jų netinkamo atskleidimo yra neskaidrios.

1.2. Dėl Taisyklių B skyriaus B.2 dalies 13.5 papunkčio sąlygos aiškinimo

Pareiškėjas, ginčydamas Draudimo sutarties sąlygų skaidrumą ir jų taikymą įvykiui, nurodė, kad Taisyklių B skyriaus B.2 dalies 13.5 papunkčio nuostata turi būti aiškinama ir taikoma, vertinant alkoholio prieš nelaimingą atsitikimą vartojimo įtaką nelaimingam atsitikimui. Be to, Taisyklių B skyriaus B.2 dalies 13.5 papunkčio sąlyga yra neaiški, nes joje nėra detalizuota, „ar apdraustasis negali vartoti alkoholio mėnesį, savaitę, dieną, valandą ar kt.“. Draudikas, nesitikdamas su pareiškėjo pateiktu Taisyklių sąlygų aiškinimu, nurodė, kad įvykiui pripažinti nedraudžiamuoju nereikia vertinti, ar asmens apsvaigimas turėjo įtakos įvykiui kilti.

Draudimo sutarties šalims nesutariant dėl Taisyklių B skyriaus B.2 dalies 13.5 papunkčio sąlygos turinio ir prasmės bei šios sutarties sąlygos aiškinimo, turi būti vadovujamasi CK 6.193–6.195 straipsniuose įtvirtintomis sutarties aiškinimo taisyklėmis ir kasacinio teismo suformuota šių nuostatų aiškinimo praktika.

Remiantis CK 6.193–6.195 straipsnių nuostatomis, sutartis turi būti aiškinama nustatant tikruosius sutarties šalių ketinimus, atsižvelgiant į sutarties sąlygų tarpusavio ryšį, sutarties esmę, tikslą, jos sudarymo aplinkybes, šalių derybas dėl sutarties sudarymo, šalių elgesį po sutarties sudarymo ir kitas reikšmingas aplinkybes. Esminiai sutarčių aiškinimo principai – nagrinėti tikruosius sutarties šalių ketinimus ir aiškinti sutartį sąžiningai – lemia būtinybę aiškinant sutarties sąlygas įvertinti sutarties šalių elgesį, jų subjektyvią nuomonę dėl sutarties sąlygų turinio ir tų sąlygų suvokimą sutarties sudarymo metu, tačiau kai šalių ketinimai nesutampa, būtina atsižvelgti ir į sutarties sąlygų lingvistinę reikšmę, nes sutarties teksto

⁴ Kurį sudarant, taip pat nebuvo pasirinkta „Apsvaigimo“ sąlyga.

⁵ Todėl Lietuvos bankui pateikti įrodymai suteikia pagrindą spręsti, kad pareiškėjas, sudarydamas 2022 m. rugpjūčio 15 d. draudimo sutartį, iš esmės sutiko su ankstesniu draudimo laikotarpiu sudarytoje draudimo sutartyje nustatytą draudimo apsaugos sąlygų sudaromai draudimo sutarčiai taikymu.

⁶ Kurioms nebuvo taikoma individuali „Apsvaigimo“ draudimo sutarties sąlyga.

lingvistinė analizė gali padėti nustatyti, kurios šalies ketinimai atitinka sutarties lingvistinę prasmę⁷.

Jeigu abejojama dėl sąvokų, kurios gali turėti kelias reikšmes, šioms sąvokoms priskiriama priimtinausia, atsižvelgiant į tos sutarties prigimtį, esmę bei jos dalyką, reikšmę. Kai abejojama dėl sutarties sąlygų, jos aiškinamos tas sąlygas pasiūliusios šalies nenaudai ir jas priėmusios šalies naudai. Visais atvejais sutarties sąlygos turi būti aiškinamos vartotojų naudai ir sutartį prisijungimo būdu sudariusios šalies naudai. Taikant lingvistinės analizės metodą, vertintinas pareiškėjo reikalavimo pagrindą sudarančių draudimo sutarties nuostatų turinys, jų gramatinė išraiška, lingvistinė prasmė.

Vertinant ginčo šalių nurodytas aplinkybes dėl ginčijamų Taisyklių sąlygų turinio ir prasmės, pažymėtina, kad teismų praktikoje atkreipiamas dėmesys, kad nelaimingų atsitikimų draudimo sutartyse draudžiamasis įvykis yra apibrėžiamas kaip nuo apdraustojo valios nepriklausantis atsitikimas, įvykęs dėl išorės poveikio. Todėl alkoholio prieš nelaimingą atsitikimą vartojimo faktas gali neturėti jokios įtakos draudžiamajam įvykiui ar žalos dydžiui. Teismų praktikoje taip pat pažymima, kad „nelaimingų atsitikimų draudimo sutarties sąlyga negali būti aiškinama plečiamai, kaip apimanti visus atvejus, kai apdraustasis įvykiu metu buvo veikiamas alkoholio, neatsižvelgiant į apdraustojo veikimo alkoholiu ryšį su įvykiu, nes toks aiškinimas pernelyg susiaurintų draudimo apsaugos ribas, prieštarautų draudimo sutarties prigimčiai bei sampratai“ (CK 6.987 straipsnis)⁸.

Vertinant, ar Taisyklių sąlygos gali būti aiškinamos pareiškėjo nurodytu būdu, ir remiantis CK 6.193 straipsnio 2 dalimi, nustatančia, kad visos sutarties sąlygos turi būti aiškinamos atsižvelgiant į jų tarpusavio ryšį, pažymėtina, jog Taisyklių B skyriaus B.2 dalies 13.5 papunktyje įtvirtinta sąlyga turi būti aiškinama sistemiškai su kitomis Taisyklių sąlygomis, o ne atsietai nuo jų.

Sistemiškai aiškinant Taisyklių sąlygas, atkreiptinas dėmesys į Taisyklių B skyriaus B.2 dalies 13.4 papunktį, nustatantį, kad nedraudžiamuoju įvykiu pripažįstamas atvejis, kai tiesioginė apdraustojo mirties priežastis yra apsinuodijimas alkoholio produktais ir (arba) alkoholio surogatais, narkotinėmis ir kitomis psichotropinėmis medžiagomis arba stipriai veikiančių vaistų, vartotų be gydytojo paskyrimo, poveikis organizmui. Taisyklių B skyriaus B.2 dalies 13.4 papunktyje nustatyta, kad šiam nedraudžiamajam įvykiui netaikomos 13.5 papunkčio nuostatos.

Remiantis Taisyklių B skyriaus B.2 dalies 13.4 ir 13.5 papunkčių sąlygų sisteminiu aiškinimu, darytina išvada, kad Taisyklėse yra aiškiai išskirta: 1) apdraustojo mirties nuo nelaimingo atsitikimo (nuo apdraustojo valios nepriklausančio staigaus ir netikėto poveikio iš išorės) ir 2) mirties, kurios tiesioginė priežastis yra alkoholio vartojimas, samprata. Pagal Taisykles, vertinant, ar mirtis dėl nelaimingo atsitikimo yra draudžiamasis įvykis, svarbu nustatyti apdraustojo alkoholio vartojimo įtaką įvykiui.

Minėtą Taisyklių nuostatų aiškinimą iš esmės patvirtina ir kitos Taisyklių sąlygos, nes, kaip minėta, Taisyklių B skyriaus B.2 dalies 13.5 papunktyje nustatyta, kad jeigu apdraustasis nelaimingo atsitikimo metu buvo transporto priemonės keleivis, mirtis dėl nelaimingo atsitikimo yra pripažįstama draudžiamuoju įvykiu. B skyriaus B.2 dalies 13.5 papunkčio sąlyga patvirtina, kad, pagal Taisykles, apdraustojo neblaivumas, kuris neturi įtakos draudžiamajam įvykiui kilimui, nėra absoliutus pagrindas draudikui nemokėti draudimo išmokos mirties dėl nelaimingo atsitikimo atveju. Apdraustojo neblaivumo įtaka vertinant nelaimingo atsitikimo priežastis yra reikšminga, siekiant nustatyti nelaimingo įvykio atitiktį Taisyklėse nustatytoms draudžiamajam įvykiui (mirties dėl nelaimingo atsitikimo) sąlygoms.

Lietuvos Aukščiausiasis Teismas konstatavo, kad „įstatymas nedraudžia draudimo sutartyje nustatyti išimčių, kada draudikas turi teisę atsisakyti mokėti draudimo išmoką arba ją sumažinti. Tačiau ši teisė neturi paneigti draudimo esmės ir draudimo sutartimi siekiamų tikslų, todėl draudimo sutarties sąlyga, ribojanti draudimo apsaugos apimtį ir apibrėžianti draudimo rizikos laipsnį, vertintina kaip esminė draudimo sutarties sąlyga, dėl kurios šalys turi aiškiai susitarti, kiek įmanoma ją sukonkretinti, kad nebūtų sudarytos sąlygos draudikui nepagrįstai

⁷ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. balandžio 28 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-249-915/2015; 2017 m. vasario 17 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-38-378/2017.

⁸ Vilniaus apygardos teismo 2017 m. liepos 4 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. e2A-997-232/2017; 2014 m. kovo 19 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 2A-835-603/2014; Vilniaus miesto apylinkės teismo 2019 m. balandžio 3 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. e2-1489-861/2019.

atsisakyti mokėti draudimo išmoką, paneigiant pačią draudimo sutarties esmę. Jeigu draudikas nustato tokias standartines sutarties sąlygas arba jas aiškina tokiu būdu, jog draudėjui nustatytų prievolių apimties atžvilgiu draudiko prisiimtą draudimo riziką laipsniškai išnyksta arba tampa toks minimalus, kad iš esmės paneigiamas, tuomet tokios sąlygos arba toks jų turinio aiškinimas neatitinka pačios draudimo esmės ir tikslo.⁹

Atkreiptinas dėmesys, kad Draudimo sutarties šalių sudarytos nelaimingų atsitikimų draudimo sutarties tikslas – apsaugoti apdraustojo turtinius interesus, susijusius su jo sveikatos sutrikimu ir (arba) mirtimi dėl nelaimingo atsitikimo (Taisyklių A skyriaus A.2 dalies 4 punktas). Be to, nelaimingų atsitikimų draudimo sutartis yra rizikos sutartis. Sudarydamos Draudimo sutartį, šalys susitarė, kad draudimo rizika yra Draudimo sutarties galiojimo metu įvykęs nelaimingas atsitikimas. Lietuvos Respublikos draudimo įstatymo 2 straipsnio 26 dalyje nustatyta, kad draudimo rizika – tai draudimo objektui gresiantis tikėtinas pavojus. Remiantis nelaimingų atsitikimų draudimo sutarties, kaip rizikos sutarties, samprata ir atsižvelgiant į šios sutarties esmę bei tikslus, darytina išvada, kad alkoholio prieš nelaimingą atsitikimą vartojimas turi būti susijęs su apdraustajam gresiančia nelaimingo atsitikimo draudimo rizika (tikėtinu pavojumi).

Draudiko atsisakymas mokėti draudimo išmoką, nesant jokių prielaidų, kad alkoholio vartojimas lėmė nelaimingą atsitikimą, prieštarautų Taisyklėse įtvirtintai draudžiamojo įvykio (apdraustojo mirties dėl nelaimingo atsitikimo) sampratai. Jeigu Taisyklių B skyriaus B.2 dalies 13.5 papunkčio sąlygos vykdant Draudimo sutartį draudiko būtų išaiškintos taip, kad būtų suabsoliutinama viena iš nelaimingo atsitikimo pripažinimo nedraudžiamuoju įvykiu sąlygų – apdraustojo būseną (pvz., neblaivumas), toks aiškinimas neatitiktų nelaimingų atsitikimų draudimo sutarties esmės ir tikslo.

Atsižvelgiant į Taisyklių sąlygų sisteminių aiškinimą bei nelaimingų atsitikimų draudimo sutarties esmę ir tikslą, pagrįsta Taisyklių B skyriaus B.2 dalies 13.5 papunkčio sąlygą aiškinti taip, kad tam, jog įvykis būtų pripažintas nedraudžiamuoju, apdraustojo alkoholio prieš nelaimingą atsitikimą vartojimas turi būti susijęs su nelaimingu atsitikimu. Tokiu atveju nelaimingas atsitikimas, kuriam turėjo įtakos tai, kad apdraustasis savo valia buvo apsvaigęs nuo alkoholio ar kitų minėtoje sąlygoje nurodytų medžiagų, pagrįstai būtų laikomas nedraudžiamuoju, išskyrus atvejus, kai draudimo sutarties šalys sudarydamos draudimo sutartį atskirai susitarė dėl „Apsvaigimo“ sąlygos taikymo. Jeigu tai, kad apdraustasis vartojo alkoholį ir kitas Taisyklėse nurodytas medžiagas, buvo tiesioginė, būtina, lemiamą, pagrindinę įvykio, sąlygojusio apdraustojo mirtį, priežastis, net ir nelaimingų atsitikimų draudimo sutarties šalims pasirinkus „Apsvaigimo“ sąlygą, įvykis pagal Taisyklių B skyriaus B.2 dalies 13.4 papunktį būtų pripažintas nedraudžiamuoju.

Vertinant įvykio požymių atitiktį Draudimo sutartyje įtvirtintoms nelaimingų atsitikimų draudžiamojo įvykio sąlygoms, sutiktina su tuo, kaip pareiškėjas aiškina Taisyklių sąlygas: nelaimingas atsitikimas, pasibaigęs apdraustojo mirtimi, kai apdraustasis prieš šį atsitikimą vartotojo alkoholį, turi būti susijęs su apdraustojo alkoholio vartojimu.

2. Dėl draudiko sprendimo Įvykį pripažinti nedraudžiamuoju pagrįstumo

Draudikas, siekdamas pagrįsti, kad nelaimingas atsitikimas, pasibaigęs apdraustosios mirtimi, yra susijęs su apdraustosios alkoholio prieš Įvykį vartojimu, rėmėsi Nutartyje nurodytomis aplinkybėmis. Draudikas pabrėžė, kad Nutartyje nurodyti duomenys neginčijamai patvirtina, kad „apdraustoji prieš ir per nelaimingą atsitikimą, dėl kurio įvyko mirtis, vartojo alkoholį, o tai turėjo įtakos atsiradusių pasekmių atžvilgiu. Neabejotina, kad alkoholio vartojimas iki įvykio trukdė apdraustajai suvokti situacijos, (duomenys neskelbtini).“

Draudikas pabrėžė, kad Nutarties duomenys patvirtina, kad „(duomenys neskelbtini).“

Vertinant draudiko nurodytas aplinkybes, pažymėtina, kad teismo byloje pateiktų ekspertinių tyrimų analizė ir Įvykio aplinkybės yra detalizuotos Lietuvos bankui pateikto Šiaulių apygardos teismo 2024 m. vasario 21 d. priimtame nuosprendyje baudžiamojoje byloje Nr. (duomenys neskelbtini) (toliau – Nuosprendis).

⁹ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2007 m. lapkričio 29 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-536/2007.

Nuosprendžio duomenys pagrindžia, kad minėtoje byloje buvo pateiktas teismo ekspertų atliktų dviejų tyrimų išvadų (ekspertizių) apibendrinimas. Ekspertinių tyrimų metu buvo nustatyta, kad apdraustosios mirtis „(duomenys neskelbtini).“

Nuosprendyje pateiktame eksperto dviejų atliktų ekspertinių tyrimų apibendrinime taip pat nurodyta, kad ekspertizių metu nustatyti visi kiti apdraustosios sužalojimai buvo „(duomenys neskelbtini).“

Pažymėtina, kad Nuosprendyje pateikti eksperto paaiškinimai patvirtina draudiko nurodytus duomenis, kad apdraustosios alkoholio vartojimas prieš nelaimingą atsitikimą turėjo įtaką jos (duomenys neskelbtini), nes, kaip minėta, ekspertiniai paaiškinimai pagrindžia, kad labai didelis alkoholio kiekis (duomenys neskelbtini).“

Nuosprendyje esantys duomenys taip pat patvirtina, kad įvykio dieną (duomenys neskelbtini).

Nagrinėjamu atveju pareiškėjas rėmėsi teismo byloje eksperto pateiktais paaiškinimais, kad didelis alkoholio kiekis nebuvo apdraustosios mirties priežastis ir kad apdraustoji mirė dėl smurto metu patirtų sužalojimų¹⁰. Tačiau nagrinėjamu atveju šalių ginčas kyla ne dėl Taisyklių B skyriaus B.2 dalies 13.4 papunkčio sąlygos¹¹, o dėl Taisyklių B skyriaus B.2 dalies 13.5 papunkčio sąlygos taikymo. Vertinant baudžiamojoje byloje pateiktų ekspertinių išvadų pagrindu draudiko priimto sprendimo pagal nurodytas Taisyklių sąlygas atsisakyti mokėti draudimo išmoką pagrįstumą, svarbu nustatyti, ar draudikui pateikti įrodymai gali patvirtinti, kad alkoholio prieš nelaimingą atsitikimą vartojimas buvo *susijęs* su apdraustosios mirtimi pasibaigusiu nelaimingu atsitikimu¹².

Be pirmiau nurodytų aplinkybių, patvirtinančių prieš įvykį vartoto alkoholio įtaką nelaimingam atsitikimui, pasibaigusiam apdraustosios mirtimi (įvykiu), reikšminga aplinkybe pripažintini Nuosprendyje pateiktame ekspertinių išvadų apibendrinime nurodyti duomenys apie dėl apdraustosios sužalojimų patirto (duomenys neskelbtini).“

Ekspertinių tyrimų apibendrinimo duomenys patvirtina, kad nors apdraustosios mirtį lėmė ne alkoholio vartojimas, tačiau šie duomenys pagrindžia, kad alkoholio vartojimas turėjo įtakos (duomenys neskelbtini)i, dėl jo apdraustoji mirė, ir apdraustosios veiksams, siekiant išvengti mirties¹³.

Nuosprendyje nurodyta, kad ikiteisminio tyrimo metu nuteistojo nurodytos aplinkybės, apibūdinančios apdraustosios sužalojimo, „(duomenys neskelbtini).“

Nuosprendyje pateikti nuteistojo parodymų duomenys patvirtina, kad jis pripažino, jog ne (duomenys neskelbtini).

Nuteistasis teismui pateiktuose parodymuose patvirtino, jog (duomenys neskelbtini).

Nurodytos aplinkybės patvirtina, kad nelaimingas atsitikimas yra susijęs su tuo, kad apdraustoji ir nuteistasis prieš nelaimingą atsitikimą vartojo alkoholį, ir alkoholio įtaka apdraustosios veiksams (duomenys neskelbtini)¹⁴.

Be to, Nuosprendyje pateikti eksperto paaiškinimai paneigia pareiškėjo prielaidas, kad apdraustoji (duomenys neskelbtini). Lietuvos Respublikos civilinio proceso 197 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad dokumentai, išduoti valstybės institucijų ar jų įgaliotų asmenų, neviršijant jiems nustatytos kompetencijos bei laikantis atitinkamiems dokumentams keliamų formos reikalavimų, laikomi oficialiaisiais rašytiniais įrodymais ir turi didesnę įrodomąją galią. Aplinkybės, nurodytos oficialiuose rašytiniuose įrodymuose, laikomos visiškai įrodytomis, iki jos bus paneigtos kitais byloje esančiais, išskyrus liudytojų parodymus, įrodymais.

Pareiškėjas nepateikė jokių įrodymų, galinčių nuginčyti oficialiame rašytiniame įrodyme (Nuosprendyje) nurodytas aplinkybes, kad ekspertinių tyrimų duomenys nepatvirtino prielaidos, jog apdraustoji (duomenys neskelbtini).

Apibendrinant Lietuvos banko nustatytas aplinkybes, darytina išvada, kad draudikas, vadovaudamasis baudžiamojoje byloje surinktų įrodymų visuma, pagrįstai sprendė, kad

¹⁰ Eksperto paaiškinimuose pabrėžiama, kad „(duomenys neskelbtini).“

¹¹ Kaip minėta, Taisyklių sąlygų sisteminis aiškinimas patvirtina, kad draudikas Taisyklių B skyriaus B.2 dalies 13.4 papunkčio pagrindu turi teisę atsisakyti mokėti draudimo išmoką, jei apdraustoji alkoholio prieš apdraustoji mirtį vartojimas buvo tiesioginė jo mirties priežastis. Tokiu atveju nėra reikšminga vertinti, ar prieš draudimo sutarties sudarymą šalys pasirinko draudimo sutarčiai taikyti individualią „Apsvaigimo“ sąlygą.

¹² T. y., priešingai, nei teigia pareiškėjas, nėra svarbu nustatyti, ar alkoholio vartojimas prieš įvykį buvo apdraustosios mirties priežastis.

¹³ Įskaitant ir mirtino nukraujavimo išvengimą.

¹⁴ T. y. apdraustosios (duomenys neskelbtini) ir kt.

nelaimingam atsitikimui, pasibaigusiam apdraustosios mirtimi, turėjo įtakos alkoholio vartojimas prieš nelaimingą atsitikimą. Pareiškėjo teiginiai nenuginčia draudiko įrodymais pagrįsto Įvykio požymių atitikties Taisyklių B skyriaus B.2 dalies 13.5 papunkčio sąlygoms vertinimo. Atsižvelgiant į tai, pareiškėjo draudikui keliamas reikalavimas Įvykį pripažinti draudžiamuoju ir dėl Įvykio išmokėti draudimo išmoką yra atmestinas kaip nepagrįstas.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.3 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

Atmesti pareiškėjo X. X. reikalavimą.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl tapataus ginčo dalyko kreiptis į teismą įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu. Ginčo šalys turi pareigą pranešti Lietuvos bankui, jeigu viena iš ginčo šalių pareiškia ieškinį bendrosios kompetencijos teismui prašydama nagrinėti tapatų ginčą iš esmės.

Direktorius

Arūnas Raišutis